

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'HISENDA I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

14696 *Reial decret 1619/2012, de 30 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació.*

En l'àmbit de l'impost sobre el valor afegit i en matèria de facturació la normativa comunitària que va regular la matèria es va produir amb l'aprovació de la Directiva 2001/115/CE del Consell, de 20 de desembre de 2001, que va modificar la Directiva 77/388/CEE del Consell, de 17 de maig de 1977, en matèria d'harmonització de les legislacions dels estats membres relatives als impostos sobre el volum de negocis-Sistema comú de l'impost sobre el valor afegit: Base imposable uniforme Sisena Directiva. Aquestes modificacions tenien per objecte l'harmonització i la simplificació de l'expedició de factures en l'àmbit de l'impost sobre el valor afegit.

Per la seva banda, la Directiva 2006/112/CE del Consell, de 28 de novembre de 2006, relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit, va substituir, des de l'1 de gener de 2007, la Directiva 77/388/CEE del Consell, de 17 de maig de 1977.

Tanmateix, l'existència d'encara un ampli nombre d'opcions ofertes als estats membres de la Unió Europea ha donat lloc al fet que les normatives internes mantingudes per aquests estats, en matèria de facturació, no hagin assolit el grau d'harmonització o aproximació desitjat.

Aquesta divergència entre legislacions dels diferents estats membres i l'existència de determinades llacunes no regulades per la Directiva comunitària van conduir a l'aprovació de la Directiva 2010/45/UE, de 13 de juliol de 2010, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit, pel que fa a les normes de facturació, que s'ha de transposar a l'ordenament jurídic intern dels estats membres abans de l'1 de gener de 2013.

A més de garantir el funcionament correcte del mercat interior, els principals objectius perseguits per aquesta última Directiva són reduir les càrregues administratives dels subjectes passius, garantir la igualtat de tracte entre les factures en paper i les factures electròniques, facilitar les transaccions econòmiques i contribuir a la seguretat jurídica dels agents econòmics en l'aplicació de la normativa reguladora de la matèria.

Pel que fa a la normativa interna, el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, va incorporar al nostre ordenament tributari les normes, condicions i la resta del règim jurídic de l'impost sobre el valor afegit en matèria de facturació establerts a la Sisena Directiva, com a conseqüència de les modificacions que s'hi van introduir amb l'aprovació de la Directiva 2001/115/CE del Consell, de 20 de desembre de 2001, abans esmentada.

El present Reial decret recull a l'article 1 les modificacions introduïdes per la Directiva 2010/45/UE en matèria de facturació, mitjançant l'aprovació d'un Reglament pel qual es regulen les obligacions en aquest àmbit, que substitueix el Reglament de facturació aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003. A part del Reglament que s'aprova a l'article 1, el Reial decret inclou, a més a més, dos articles, dues disposicions transitòries, una disposició derogatòria única i quatre disposicions finals.

A l'article 2 del Reial decret s'inclouen una sèrie de disposicions, convenientment actualitzades, referides als mitjans de justificació documental de determinades operacions financeres als efectes tributaris, que actualment estan contingudes a l'article tercer del Reial decret 1496/2003, que es deroga.

Per la seva banda, l'article 3 del Reial decret remet a la regulació reglamentària les condicions de l'operativa de les entitats col·laboradores en la devolució de l'impost sobre el valor afegit en règim de viatgers i dona compliment al que estableix l'article 117.tres de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, del dit impost.

La disposició transitòria primera estableix les condicions en què es passa del règim de facturació previst pel Reglament que es deroga a la nova regulació que s'aprova, i detalla, en particular, el règim transitori per a diverses autoritzacions concedides a l'empara del que disposen el Reglament esmentat i el Reial decret 2042/1985, de 18 de desembre.

Per la seva banda, la disposició transitòria segona manté la vigència de les taules de devolució que apliquen les entitats col·laboradores a les quals es refereix l'article 3 d'aquest Reial decret, fins a la nova regulació.

Mitjançant la disposició derogatòria única es deroga, de forma expressa, el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, així com l'article tercer i la disposició transitòria única del dit Reial decret.

S'inclouen quatre disposicions finals. La disposició final primera estableix el títol competencial; la disposició final segona preveu el compliment de l'obligació de transposició de la Directiva 2010/45/UE, de 13 de juliol de 2010, a l'ordenament jurídic, la disposició final tercera estableix la facultat de desplegament del Reial decret en el ministre d'Hisenda i Administracions Públiques i, finalment, la disposició final quarta estableix l'entrada en vigor del Reial decret.

Pel que fa al Reglament que s'aprova a l'article 1, segueix la mateixa sistemàtica que el Reglament que es deroga i incorpora i desplega els preceptes innovadors introduïts per la Directiva 2010/45/UE. Així mateix, atesa la seva extensió, s'ha considerat oportú seguir mantenint un índex d'articles que permeti la ràpida localització i ubicació sistemàtica dels preceptes del Reglament.

Les principals novetats que s'introdueixen en el Reglament que s'aprova són les següents:

Per a una seguretat jurídica més gran dels empresaris o professionals, s'aclareixen els casos en què s'han d'aplicar les normes de facturació que estableix el Reglament.

Com a novetat relativa a l'obligació d'expedir factura, s'estableix que no s'exigirà aquesta obligació en el cas de determinades prestacions de serveis financers i d'assegurances, excepte quan aquestes operacions s'entenguin realitzades en el territori d'aplicació de l'impost, o en un altre Estat membre de la Unió Europea, i hi estiguin subjectes i no exemptes.

Amb la finalitat d'establir un sistema harmonitzat de facturació, en el sentit marcat per la Directiva 2010/45/UE abans esmentada, i de promoure i facilitar el funcionament dels petits i mitjans empresaris, així com dels professionals, s'estableix un sistema de facturació basat en dos tipus de factures: la factura completa o ordinària i la factura simplificada, que substitueix els denominats tiquets.

Les factures simplifiades tenen un contingut més reduït que les factures completes o ordinàries i, llevat d'algunes excepcions, es podran expedir, a elecció de l'obligat a expedir-les, quan l'import no excedeixi els 400 euros, impost sobre el valor afegit inclòs, quan es tracti de factures rectificatives o quan l'import no excedeixi els 3.000 euros, impost sobre el valor afegit inclòs i es tracti, en aquest últim cas, d'alguns dels supòsits respecte dels quals tradicionalment s'ha autoritzat l'expedició de tiquets en substitució de factures.

Així mateix, la nova regulació en matèria de facturació suposa un decidit impuls a la facturació electrònica, per complir la finalitat marcada per la Directiva comunitària, sota el principi d'un mateix tracte per a la factura en paper i la factura electrònica, com a instrument per reduir costos i fer més competitives les empreses.

S'estableix una nova definició de factura electrònica, com la factura que, complint els requisits establerts en el mateix Reglament, hagi estat expedida i rebuda en format electrònic.

D'altra banda, i com recorda la Directiva 2010/45/UE esmentada, s'estableix que les factures en paper o electròniques han de reflectir la realitat de les operacions que documenten i correspon als subjectes passius garantir aquesta certesa durant tota la seva vigència, sense que aquesta exigència pugui suposar la imposició de noves càrregues administratives als empresaris o professionals.

D'aquesta manera, el subjecte passiu podrà garantir l'autenticitat, integritat i llegibilitat de les factures que expedeixi o conservi mitjançant els controls de gestió usuals de la seva activitat empresarial o professional.

Aquesta igualtat de tracte entre la factura en paper i l'electrònica amplia, per tant, les possibilitats perquè el subjecte passiu pugui expedir factures per via electrònica sense necessitat que aquesta quedi subjecta a l'ús d'una tecnologia determinada.

No obstant això, per garantir la seguretat jurídica dels subjectes passius que ja utilitzaven l'intercanvi electrònic de dades (EDI) i la signatura electrònica avançada, aquest Reglament reconeix expressament que les tecnologies esmentades, que deixen de ser obligatòries, garanteixen l'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut de les factures electròniques. Així mateix i amb el fi assenyalat, els subjectes passius podran seguir comunicant a l'Agència Estatal d'Administració Tributària, amb caràcter previ a la seva utilització, els mitjans que considerin que garanteixen les condicions esmentades, a fi i efecte que siguin, si s'escau, validats per l'Agència.

Finalment, en línia amb l'harmonització que marca la Directiva 2010/45/UE, s'estableix un termini per a l'expedició de les factures corresponents a determinats lliuraments de béns o prestacions de serveis intracomunitaris. Així mateix, amb la finalitat de facilitar la gestió administrativa dels subjectes passius, s'ha considerat convenient aplicar aquest mateix termini a totes les operacions efectuades per a altres empresaris o professionals, tant interiors com transfrontereres. Aquest termini afecta, igualment, les factures recapitulatives.

En virtut d'això, a proposta del ministre d'Hisenda i Administracions Públiques, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 30 de novembre de 2012,

DISPOSO:

Article 1. *Aprovació del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació.*

S'aprova el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, el text del qual s'insereix a continuació d'aquest Reial decret.

Article 2. *Justificació de determinades operacions financeres.*

1. L'adquisició de valors mobiliaris es pot justificar mitjançant el document públic estès pel fedatari intervinent o mitjançant el document emès per l'entitat financera o, si s'escau, per l'empresa de serveis d'inversió, comprensiu de totes les dades de l'operació.

L'adquisició d'actius financers amb rendiment implícit, així com d'aquells altres amb rendiment explícit que hagin de ser objecte de retenció en el moment de la seva transmissió, amortització o reemborsament, s'ha de justificar d'acord amb el que disposen l'article 61 del Reglament de l'impost sobre societats, aprovat pel Reial decret 1777/2004, de 30 de juliol, i l'article 92 del Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques, aprovat pel Reial decret 439/2077, de 30 de març.

2. Les despeses i deduccions per operacions realitzades per entitats de crèdit es poden justificar a través del document, extracte o nota de càrrec expedit per l'entitat en què constin les dades pròpies d'una factura llevat del número i la sèrie.

Article 3. *Condicions de l'operativa de les entitats col·laboradores en la devolució de l'impost sobre el valor afegit en règim de viatgers.*

Correspon al ministre d'Hisenda i Administracions Públiques determinar les condicions a les quals s'ha d'ajustar l'operativa de les entitats autoritzades per l'Agència Estatal d'Administració Tributària a intervenir com a entitats col·laboradores en el procediment de devolució a què es refereix l'article 117.tres de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, en relació amb el procediment de devolució de l'impost en règim de viatgers regulat a l'article 21.2n de la mateixa Llei 37/1992.

Disposició transitòria primera. *Vigència de les autoritzacions concedides d'acord amb el Reial decret 2402/1985, de 18 de desembre, i el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre.*

1. Es mantenen vigents mentre no es revoquin expressament:

a) Les autoritzacions concedides de conformitat amb la lletra d) de l'apartat 2 de l'article 2n del Reial decret 2402/1985, de 18 de desembre, pel qual es regula el deure d'expedir i lliurar factura que incumbeix als empresaris i professionals, i de conformitat amb la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 3 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, per a la no-expedició de factures.

b) Les autoritzacions concedides de conformitat amb el segon paràgraf de l'apartat 3 de l'article 9è del Reial decret 2402/1985, de 18 de desembre, pel qual es regula el deure d'expedir i lliurar factura que incumbeix als empresaris i professionals, i de conformitat amb l'apartat 4 de l'article 13 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, per a la no-especificació de les factures rectificades, i n'hi ha prou amb la simple determinació del període a què es refereixin les factures rectificatives.

c) Les autoritzacions concedides per l'Agència Estatal d'Administració Tributària, de conformitat amb la lletra c) de l'apartat 1 de l'article 18 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, sempre que els elements autoritzats s'ajustin al que estableix l'article 10 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat per aquest Reial decret.

2. Perden els efectes el dia 1 de gener de 2013 les autoritzacions concedides de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 4t del Reial decret 2402/1985, de 18 de desembre, pel qual es regula el deure d'expedir i lliurar factura que incumbeix als empresaris i professionals, pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, per a la no-consignació de les dades del destinatari.

3. Les autoritzacions concedides pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària perquè en la factura no constin totes les mencions que conté l'apartat 1 de l'article 6 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, d'acord amb el que disposen els apartats 7 i 8 de l'article 6 del dit Reglament, perden els efectes el dia 1 de gener de 2013, llevat de les concedides per a l'emissió de factures que continguin, en tot cas, les mencions següents: data d'expedició de la factura, identitat de l'obligat a expedir-la, identificació del tipus de béns lliurats o de serveis prestats i la quota tributària o les dades que permetin calcular-la, que mantenen la vigència mentre no es revoquin expressament.

4. Les autoritzacions concedides pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària de conformitat amb la lletra n) de l'apartat 2 de l'article 4t del Reial decret 2402/1985, de 18 de desembre, pel qual es regula el deure d'expedir i lliurar factura que incumbeix als empresaris i professionals per a l'expedició de documents substitutius, així com les autoritzacions concedides pel Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària per a l'expedició de documents substitutius de les factures, de conformitat amb la lletra ñ) de l'apartat 1 de l'article 4 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, s'entenen que són autoritzacions per a l'emissió de factures simplificades, d'acord amb el que disposa l'article 4, apartat 3 del Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat per aquest Reial decret, i es mantenen vigents mentre no es revoquin expressament.

Disposició transitòria segona. *Vigència de les taules de devolució que apliquen les entitats col·laboradores en la devolució de l'impost sobre el valor afegit en règim de viatgers.*

Mentre el ministre d'Hisenda i Administracions Públiques no determini les condicions a les quals s'ha d'ajustar l'operativa de les entitats autoritzades a què es refereix l'article 3 d'aquest Reial decret, es mantenen vigents les taules de devolució que han d'aplicar les entitats autoritzades a intervenir com a entitats col·laboradores en el procediment de devolució de l'impost sobre el valor afegit en règim de viatgers, regulat a l'article 21, número 2n, de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, establertes a la Resolució de 24 de febrer de 2003, de la Direcció General de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

A l'entrada en vigor d'aquest Reial decret queden derogats:

- a) El Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat per l'article primer del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació i es modifica el Reglament de l'impost sobre el valor afegit.
- b) L'article tercer i la disposició transitòria única del Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació i es modifica el Reglament de l'impost sobre el valor afegit.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.14a de la Constitució, que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria d'hisenda general.

Disposició final segona. *Incorporació de dret de la Unió Europea.*

Aquest Reial decret conté el règim jurídic aplicable a les obligacions de facturació en el dret espanyol, en consonància amb el que preveu la normativa europea, al qual incorpora les previsions de la Directiva 2010/45/UE, de 13 de juliol de 2010, per la qual es modifica la Directiva 2006/112/CE relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit, pel que fa a les normes de facturació, a fi d'harmonitzar en l'àmbit de la Unió Europea les normes referents a la facturació electrònica i altres aspectes per simplificar les normes de l'impost per millorar el funcionament del mercat interior.

Disposició final tercera. *Facultat de desplegament.*

S'autoritza el ministre d'Hisenda i Administracions Públiques per dictar, en l'àmbit de les seves competències, les normes que siguin necessàries per al desplegament d'aquest Reial decret.

Disposició final quarta. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor l'1 de gener de 2013.

Madrid, 30 de novembre de 2012.

JUAN CARLOS R.

REGLAMENT PEL QUAL ES REGULEN LES OBLIGACIONS DE FACTURACIÓ

ÍNDIX D'ARTICLES

- Títol preliminar. Obligació de documentació de les operacions.
- Article 1. Obligació d'expedir, lliurar i conservar justificants de les operacions.
- Títol I. Obligació de documentació de les operacions als efectes de l'impost sobre el valor afegit
- Capítol I. Supòsits d'expedició de factura.
- Article 2. Obligació d'expedir factura.
- Article 3. Excepcions a l'obligació d'expedir factura.
- Article 4. Factures simplifiades.
- Article 5. Compliment de l'obligació d'expedir factura pel destinatari o per un tercer.
- Capítol II. Requisits de les factures.
- Article 6. Contingut de la factura.
- Article 7. Contingut de les factures simplifiades.
- Article 8. Mitjans d'expedició de les factures.
- Article 9. Factura electrònica.
- Article 10. Autenticitat i integritat de la factura electrònica.
- Article 11. Termini per a l'expedició de les factures.
- Article 12. Moneda i llengua en què es poden expressar i expedir les factures.
- Article 13. Factures recapitulatives.
- Article 14. Duplicats de les factures.
- Article 15. Factures rectificatives.
- Article 16. Particularitats de l'obligació de documentar les operacions en els règims especials de l'impost.
- Capítol III. Remissió de factures.
- Article 17. Obligació de remissió de les factures.
- Article 18. Termini per a la remissió de les factures.
- Capítol IV. Conservació de factures i altres documents.
- Article 19. Obligació de conservació de factures i altres documents.
- Article 20. Formes de conservació de les factures i altres documents.
- Article 21. Conservació de les factures i altres documents per mitjans electrònics.
- Article 22. Lloc de conservació de les factures i altres documents.
- Article 23. Accés de l'Administració tributària a les factures i a altres documents.
- Capítol V. Altres disposicions.
- Article 24. Resolució de controvèrsies en matèria de facturació.
- Títol II. Obligacions de documentació als efectes d'altres tributs i en altres àmbits.
- Article 25. Aplicació de les disposicions del títol I.
- Article 26. Particularitats de l'obligació de documentar les operacions en l'impost sobre la renda de les persones físiques.
- Disposició addicional primera. Deures de facturació en altres àmbits.
- Disposició addicional segona. Impost general indirecte canari i impost sobre la producció, els serveis i la importació a les ciutats de Ceuta i Melilla.

Disposició addicional tercera. Facturació de determinats lliuraments i productes sobre energia elèctrica.

Disposició addicional quarta. Facturació de determinades prestacions de serveis en la realització dels quals intervenen agències de viatges que actuen com a mediadores en nom i per compte d'altri.

Disposició addicional cinquena. Referències al Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre.

Disposició addicional sisena. Expedició de factura per la Comissió Nacional d'Energia en nom i per compte dels distribuïdors i dels productors d'energia elèctrica en règim especial o dels seus representants.

Disposició transitòria primera. Comunicació de l'expedició o conservació de factures per un tercer.

Disposició transitòria segona. Substitució o bescanvi de documents substitutius per factures.

TÍTOL PRELIMINAR

Obligació de documentació de les operacions

Article 1. *Obligació d'expedir, lliurar i conservar justificants de les operacions.*

Els empresaris o professionals estan obligats a expedir i lliurar, si s'escau, factura o altres justificants per les operacions que realitzin en el desenvolupament de la seva activitat empresarial o professional, així com a conservar-ne còpia o matriu. Igualment, estan obligats a conservar les factures o altres justificants rebuts d'altres empresaris o professionals per les operacions de les quals siguin destinataris i que s'efectuïn en l'exercici d'aquesta activitat.

Així mateix, altres persones i entitats que no tinguin la condició d'empresaris o professionals estan obligades a expedir i conservar factura o altres justificants de les operacions que realitzin en els termes que estableix aquest Reglament.

TÍTOL I

Obligació de documentació de les operacions als efectes de l'impost sobre el valor afegit

CAPÍTOL I

Supòsits d'expedició de factura

Article 2. *Obligació d'expedir factura.*

1. D'acord amb l'article 164.u.3r de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, els empresaris o professionals estan obligats a expedir factura i còpia d'aquesta pels lliuraments de béns i prestacions de serveis que realitzin en l'exercici de la seva activitat, inclosos els no subjectes i els subjectes però exempts de l'impost, en els termes que estableix aquest Reglament i sense més excepcions que les que s'hi preveuen. Aquesta obligació incumbeix així mateix als empresaris o professionals acollits als règims especials de l'impost sobre el valor afegit.

Igualment s'ha d'expedir factura i còpia d'aquesta pels pagaments rebuts amb anterioritat a la realització dels lliuraments de béns o prestacions de serveis pels quals també s'hagi de complir aquesta obligació d'acord amb el paràgraf anterior, a excepció dels lliuraments de béns exempts de l'impost sobre el valor afegit per aplicació del que disposa l'article 25 de la Llei de l'impost.

2. S'ha d'expedir factura i còpia d'aquesta en tot cas en les operacions següents:

a) Aquelles en què el destinatari sigui un empresari o professional que actuï com a tal, amb independència del règim de tributació al qual estigui acollit l'empresari o professional que realitzi l'operació, així com qualsevol altres en què el destinatari ho exigeixi per a l'exercici de qualsevol dret de naturalesa tributària.

b) Els lliuraments de béns destinats a un altre Estat membre a què es refereix l'article 25 de la Llei de l'impost.

c) Els lliuraments de béns a què es refereix l'article 68.tres i cinc de la Llei de l'impost quan, per aplicació de les regles establertes al mateix precepte, s'entenguin realitzats en el territori d'aplicació de l'impost.

d) Els lliuraments de béns expedits o transportats fora de la Comunitat Europea a què es refereix l'article 21.1r i 2n de la Llei de l'impost, excepte els efectuats a les botigues lliures d'impostos a què es refereix el número 2n, B, de l'article esmentat.

e) Els lliuraments de béns que han de ser objecte d'instal·lació o muntatge abans de la posada a disposició a què es refereix l'article 68.dos.2n de la Llei de l'impost.

f) Aquelles de les quals siguin destinatàries persones jurídiques que no actuïn com a empresaris o professionals, amb independència que estiguin establertes en el territori d'aplicació de l'impost o no, o les administracions públiques a què es refereix l'article 2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

3. L'obligació d'expedir factura a què es refereixen els apartats anteriors s'ha d'ajustar a les normes que estableix aquest Reglament, en els supòsits següents:

a) Quan el lliurament de béns o la prestació de serveis a què es refereixi s'entengui realitzat en el territori d'aplicació de l'impost, llevat que el proveïdor del bé o prestador del servei no estigui establert en aquest territori, el subjecte passiu de l'impost sigui el destinatari per a qui es realitzi l'operació subjecta a l'impost i la factura no sigui expedida per aquest últim d'acord amb el que estableix l'article 5 d'aquest Reglament.

b) Quan el proveïdor o prestador estigui establert en el territori d'aplicació de l'impost o hi tingui un establiment permanent o, si no, el lloc del seu domicili o residència habitual, a partir del qual s'efectua el lliurament de béns o la prestació de serveis i l'esmentat lliurament o prestació, de conformitat amb les regles de localització que hi són aplicables, no s'entengui realitzat en el territori d'aplicació de l'impost, en els supòsits següents:

a') Quan l'operació estigui subjecta en un altre Estat membre, el subjecte passiu de l'impost sigui el destinatari per a qui s'efectuï l'operació i la factura no sigui materialment expedida per aquest últim en nom i per compte del proveïdor del bé o prestador del servei.

b') Quan l'operació s'entengui efectuada fora de la Comunitat.

4. Té la consideració de justificant comptable a què es refereix el número 4t de l'apartat u de l'article 97 de la Llei de l'impost qualsevol document que serveixi de suport a l'anotació comptable de l'operació quan qui la realitzi sigui un empresari o professional no establert a la Comunitat.

Article 3. *Excepcions a l'obligació d'expedir factura.*

1. No hi ha obligació d'expedir factura, excepte en els supòsits que conté l'apartat 2 de l'article 2 d'aquest Reglament, per les operacions següents:

a) Les operacions exemptes de l'impost sobre el valor afegit, en virtut del que estableix l'article 20 de la seva Llei reguladora, amb excepció de les operacions a què es refereix l'apartat 2 següent. No obstant això, l'expedició de factura és obligatòria en les operacions exemptes d'aquest impost d'acord amb l'article 20.u.2n, 3r, 4t, 5è, 15è, 20è, 21è, 22è, 24è i 25è de la Llei de l'impost.

b) Les realitzades per empresaris o professionals en el desenvolupament d'activitats a les quals sigui aplicable el règim especial del recàrrec d'equivalència.

Tanmateix, s'ha d'expedir factura en tot cas pels lliuraments d'immobles en els quals el subjecte passiu hagi renunciat a l'exempció, a què es refereix l'article 154.dos de la Llei de l'impost.

c) Les realitzades per empresaris o professionals en el desenvolupament d'activitats per les quals estiguin acollits al règim simplificat de l'impost, llevat que la determinació de les quotes meritedes s'efectuï tenint en compte el volum d'ingressos.

No obstant això, s'ha d'expedir factura en tot cas per les transmissions d'actius fixos a què es refereix l'article 123.u.B).3r de la Llei de l'impost.

d) Les altres en què ho autoritzi així el Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, en relació amb sectors empresarials o professionals o empreses determinades, amb la finalitat d'evitar perturbacions en el desenvolupament de les activitats empresarials o professionals.

2. No hi ha obligació d'expedir factura quan es tracti de les prestacions de serveis definides a l'article 20.u.16è i 18è, apartats a) a n), de la Llei de l'impost, llevat que, de conformitat amb les regles de localització que els són aplicables, s'entenguin realitzades en el territori d'aplicació de l'impost o en un altre Estat membre de la Unió Europea i hi estiguin subjectes i no exemptes.

3. Tampoc no estan obligats a expedir factura els empresaris o professionals per les operacions realitzades en l'exercici de les activitats que estiguin acollides al règim especial de l'agricultura, la ramaderia i la pesca, sense perjudici del que disposa l'article 16.1 d'aquest Reglament.

En tot cas, s'ha d'expedir factura pels lliuraments d'immobles a què es refereix el segon paràgraf de l'apartat u de l'article 129 de la Llei de l'impost.

Article 4. *Factures simplificades.*

1. L'obligació d'expedir factura pot ser complerta mitjançant l'expedició de factura simplificada i còpia d'aquesta en qualsevol dels supòsits següents:

- a) Quan l'import no excedeixi els 400 euros, impost sobre el valor afegit inclòs, o
- b) quan s'hagi d'expedir una factura rectificativa.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, els empresaris o professionals també poden expedir factura simplificada i còpia d'aquesta quan l'import no excedeixi els 3.000 euros, impost sobre el valor afegit inclòs, en les operacions que es descriuen a continuació:

a) Vendes al detall, fins i tot les dutes a terme per fabricants o elaboradors dels productes lliurats.

A aquests efectes, tenen la consideració de vendes al detall els lliuraments de béns mobles corporals o semovents en què el destinatari de l'operació no actuï com a empresari o professional, sinó com a consumidor final d'aquells. No es consideren vendes al detall les que tinguin per objecte béns que, per les seves característiques objectives, envasament, presentació o estat de conservació, siguin principalment d'utilització empresarial o professional.

- b) Vendes o serveis en ambulància.
- c) Vendes o serveis a domicili del consumidor.
- d) Transports de persones i els seus equipatges.
- e) Serveis d'hostaleria i restauració prestats per restaurants, bars, cafeteries, orxateries, xocolateries i establiments similars, així com el subministrament de begudes o menjars per consumir a l'acte.
- f) Serveis prestats per sales de ball i discoteques.
- g) Serveis telefònics prestats mitjançant la utilització de cabines telefòniques d'ús públic, així com mitjançant targetes que no permetin identificar el portador.
- h) Serveis de perruqueria i els prestats per instituts de bellesa.
- i) Utilització d'instal·lacions esportives.

- j) Revelatge de fotografies i serveis prestats per estudis fotogràfics.
- k) Aparcament i estacionament de vehicles.
- l) Lloguer de pel·lícules.
- m) Serveis de tintoreria i bugaderia.
- n) Utilització d'autopistes de peatge.

3. El Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària pot autoritzar l'expedició de factures simplificades, en casos diferents dels assenyalats en els apartats anteriors, quan les pràctiques comercials o administratives del sector d'activitat de què es tracti, o bé les condicions tècniques d'expedició de les factures, dificultin particularment el fet d'incloure-hi la totalitat de les dades o requisits que preveu l'article 6.

4. No es pot expedir factura simplificada per les operacions següents:

- a) Els lliuraments de béns destinats a un altre Estat membre a què es refereix l'article 25 de la Llei de l'impost.
- b) Els lliuraments de béns a què es refereix l'article 68.tres i cinc de la Llei de l'impost quan, per aplicació de les regles establertes al mateix precepte, s'entenguin realitzats en el territori d'aplicació de l'impost.
- c) Els lliuraments de béns o les prestacions de serveis que s'entenguin realitzats en el territori d'aplicació de l'impost, quan el proveïdor del bé o prestador del servei no estigui establert en aquest territori, el subjecte passiu de l'impost sigui el destinatari per a qui es realitzi l'operació subjecta a l'impost i la factura sigui expedida per aquest últim d'acord amb el que estableix l'article 5 d'aquest Reglament.
- d) Els lliuraments de béns o prestacions de serveis a què es refereix l'article 2.3.b).a') i b').

Article 5. Compliment de l'obligació d'expedir factura pel destinatari o per un tercer.

1. L'obligació a què es refereix l'article 2 la poden complir materialment els destinataris de les operacions o tercers. En qualsevol d'aquests casos, l'empresari o professional o subjecte passiu obligat a expedir la factura és el responsable del compliment de totes les obligacions que s'estableixen en aquest títol.

2. Perquè l'obligació a què es refereix l'article 2 pugui ser complerta materialment pel destinatari de les operacions, s'han de complir els requisits següents:

- a) Hi ha d'haver un acord entre l'empresari o professional que realitzi les operacions i el destinatari d'aquestes, pel qual el primer autoritzi al segon l'expedició de les factures corresponents a les operacions esmentades. Aquest acord s'ha de subscriure amb caràcter previ a la realització de les operacions i s'hi han d'especificar aquelles a les quals es refereixi.
- b) Cada factura expedida així ha de ser objecte d'un procediment d'acceptació per part de l'empresari o professional que hagi realitzat l'operació. Aquest procediment s'ha d'ajustar al que determinin les parts.
- c) El destinatari de les operacions que expedeixi les factures n'ha de trametre una còpia a l'empresari o professional que les va realitzar.
- d) Aquestes factures s'han d'expedir en nom i per compte de l'empresari o professional que hagi realitzat les operacions que hi estan documentades.

3. Els empresaris o professionals o subjectes passius de l'impost sobre el valor afegit poden complir l'obligació d'expedir factura mitjançant la contractació de tercers als quals encomanin l'expedició.

4. Quan el destinatari de les operacions o el tercer que expedeixi les factures no estigui establert a la Unió Europea, llevat que estigui establert a les Canàries, Ceuta o Melilla o en un país amb el qual hi hagi un instrument jurídic relatiu a l'assistència mútua amb un àmbit d'aplicació similar al que preveuen la Directiva 2010/24/UE del Consell, de 16 de març de 2010, sobre l'assistència mútua en matèria de cobrament dels crèdits

corresponents a determinats impostos, drets i altres mesures, i el Reglament (UE) núm. 904/2010 del Consell, de 7 d'octubre de 2010, relatiu a la cooperació administrativa i la lluita contra el frau en l'àmbit de l'impost sobre el valor afegit, únicament és possible l'expedició de factures pel destinatari de les operacions o per tercers amb la comunicació prèvia a l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

CAPÍTOL II

Requisits de les factures

Article 6. *Contingut de la factura.*

1. Tota factura i les seves còpies han de contenir les dades o requisits que s'especifiquen tot seguit, sense perjudici dels que puguin ser obligatoris a altres efectes i de la possibilitat d'incloure qualssevol altres mencions:

a) Número i, si s'escau, sèrie. La numeració de les factures dins de cada sèrie ha de ser correlativa.

Es poden expedir factures mitjançant sèries separades quan hi hagi raons que ho justifiquin i, entre altres supòsits, quan l'obligat a expedir-ne tingui diversos establiments des dels quals efectuï les seves operacions i quan l'obligat a expedir-ne realitzi operacions de diferent naturalesa.

No obstant això, és obligatòria, en tot cas, l'expedició en sèries específiques de les factures següents:

1r Les expedides pels destinataris de les operacions o per tercers a què es refereix l'article 5, per a cada un dels quals hi ha d'haver una sèrie diferent.

2n Les rectificatives.

3r Les que s'expedeixin de conformitat amb la disposició addicional cinquena del Reglament de l'impost sobre el valor afegit, aprovat per l'article 1 del Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre.

b) La data de l'expedició.

c) Nom i cognoms, raó o denominació social completa, tant de l'obligat a expedir factura com del destinatari de les operacions.

d) Número d'identificació fiscal atribuït per l'Administració tributària espanyola o, si s'escau, per la d'un altre Estat membre de la Unió Europea, amb el qual ha realitzat l'operació l'obligat a expedir la factura.

Així mateix, és obligatori consignar el número d'identificació fiscal del destinatari en els casos següents:

1r Que es tracti d'un lliurament de béns destinats a un altre Estat membre que estigui exempt de conformitat amb l'article 25 de la Llei de l'impost.

2n Que es tracti d'una operació el destinatari de la qual sigui el subjecte passiu de l'impost corresponent a aquella.

3r Que es tracti d'operacions que s'entenguin realitzades en el territori d'aplicació de l'impost i l'empresari o professional obligat a expedir la factura s'hagi de considerar establert en aquest territori.

e) Domicili, tant de l'obligat a expedir factura com del destinatari de les operacions.

Quan l'obligat a expedir factura o el destinatari de les operacions disposin de diversos llocs fixos de negoci, s'ha d'indicar la ubicació de la seu d'activitat o establiment a què es refereixin aquelles en els casos en què aquesta referència sigui rellevant per determinar el règim de tributació corresponent a aquestes operacions.

f) Descripció de les operacions, consignant totes les dades necessàries per determinar la base imposable de l'impost, tal com la defineixen els articles 78 i 79 de la Llei de l'impost, corresponent a aquelles i el seu import, incloent-hi el preu unitari sense

impost de les operacions esmentades, així com qualsevol descompte o rebaixa que no estigui inclòs en el preu unitari.

- g) El tipus impositiu o tipus impositius, si s'escau, aplicats a les operacions.
- h) La quota tributària que, si s'escau, es repercuteixi, que s'ha de consignar per separat.
- i) La data en què s'hagin efectuat les operacions que es documenten o en què, si s'escau, s'hagi rebut el pagament anticipat, sempre que es tracti d'una data diferent de la d'expedició de la factura.
- j) En el supòsit que l'operació que es documenta en una factura estigui exempta de l'impost, una referència a les disposicions corresponents de la Directiva 2006/112/CE, de 28 de novembre, relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit, o als preceptes corresponents de la Llei de l'impost o indicació que l'operació n'està exempta.
El que es disposa en aquesta lletra s'ha d'aplicar així mateix quan es documentin diverses operacions en una única factura i les circumstàncies que s'han assenyalat es refereixin únicament a part d'elles.
- k) En els lliuraments de mitjans de transport nous a què es refereix l'article 25 de la Llei de l'impost, les seves característiques, la data de la primera posada en servei i les distàncies recorregudes o hores de navegació o vol realitzades fins al lliurament.
- l) En cas que sigui l'adquirent o destinatari del lliurament o prestació qui expedeixi la factura en lloc del proveïdor o prestador, de conformitat amb el que estableix l'article 5 d'aquest Reglament, la menció «facturació pel destinatari».
- m) En cas que el subjecte passiu de l'impost sigui l'adquirent o el destinatari de l'operació, la menció «inversió del subjecte passiu».
- n) En cas d'aplicació del règim especial de les agències de viatges, la menció «règim especial de les agències de viatges».
- o) En cas d'aplicació del règim especial dels béns usats, objectes d'art, antiguitats i objectes de col·lecció, la menció «règim especial dels béns usats», «règim especial dels objectes d'art» o «règim especial de les antiguitats i objectes de col·lecció».

2. S'ha d'especificar per separat la part de base imposable corresponent a cada una de les operacions que es documentin en una mateixa factura en els casos següents:

- a) Quan es documentin operacions que estiguin exemptes de l'impost sobre el valor afegit i altres en què no es donin aquestes circumstàncies.
- b) Quan s'inclouin operacions en què el subjecte passiu de l'impost sobre el valor afegit corresponent a aquelles en sigui el destinatari i altres en què no es doni aquesta circumstància.
- c) Quan es comprenguin operacions subjectes a diferents tipus de l'impost sobre el valor afegit.

3. Quan es tracti d'operacions a què es refereix l'article 2.3.b).a'), l'obligat a expedir la factura pot ometre la informació prevista a les lletres f), g) i h) de l'apartat 1 d'aquest article i indicar en lloc seu, mitjançant referència a la quantitat o a l'abast dels béns o serveis subministrats i la seva naturalesa, l'import subjecte a l'impost de tals béns o serveis.

4. Als efectes del que disposa l'article 97.u de la Llei de l'impost, té la consideració de factura la que contingui totes les dades i reuneixi els requisits a què es refereix aquest article.

Article 7. *Contingut de les factures simplificades.*

1. Sense perjudici de les dades o requisits que puguin ser obligatoris a altres efectes i de la possibilitat d'incloure qualsevol altres mencions, les factures simplificades i les seves còpies han de contenir les dades o requisits següents:

- a) Número i, si s'escau, sèrie. La numeració de les factures simplificades dins de cada sèrie ha de ser correlativa.

Es poden expedir factures simplifiades mitjançant sèries separades quan hi hagi raons que ho justifiquin i, entre d'altres, en els casos següents:

- 1r Quan l'obligat a expedir-ne tingui diversos establiments des dels quals efectuï les seves operacions.
- 2n Quan l'obligat a expedir-ne realitzi operacions de diferent naturalesa.
- 3r Les expedides pels destinataris de les operacions o per tercers a què es refereix l'article 5, per a cada un dels quals hi ha d'haver una sèrie diferent.
- 4t Les rectificatives.

Quan l'empresari o professional expedeixi factures de conformitat amb aquest article i amb l'article 6 per a la documentació de les operacions efectuades en un mateix any natural, és obligatòria l'expedició mitjançant sèries separades d'unes i altres.

- b) La data de l'expedició.
 - c) La data en què s'hagin efectuat les operacions que es documenten o en què, si s'escau, s'hagi rebut el pagament anticipat, sempre que es tracti d'una data diferent de la d'expedició de la factura.
 - d) Número d'identificació fiscal, així com el nom i els cognoms, raó o denominació social completa de l'obligat a l'expedició.
 - e) La identificació del tipus de béns lliurats o de serveis prestats.
 - f) Tipus impositiu aplicat i, opcionalment, també l'expressió «IVA inclòs».
- Així mateix, quan una mateixa factura compregui operacions subjectes a diferents tipus impositius de l'impost sobre el valor afegit s'ha d'especificar per separat, a més, la part de base imposable corresponent a cada una de les operacions.
- g) Contraprestació total.
 - h) En cas de factures rectificatives, la referència expressa i inequívoca de la factura rectificada i de les especificacions que es modifiquen.
 - i) En els casos a què es refereixen les lletres j) a o) de l'article 6.1 d'aquest Reglament, s'han de fer constar les mencions que s'hi estableixen.

2. Als efectes del que disposa l'article 97.u de la Llei de l'impost, quan el destinatari de l'operació sigui un empresari o professional i ho exigeixi així, l'expedidor de la factura simplificada ha de fer constar, a més, les dades següents:

- a) Número d'identificació fiscal atribuït per l'Administració tributària espanyola o, si s'escau, per la d'un altre Estat membre de la Unió Europea, així com el domicili del destinatari de les operacions.
- b) La quota tributària que, si s'escau, es repercuteixi, que s'ha de consignar per separat.

3. També s'han de fer constar les dades especificades a l'apartat anterior quan el destinatari de l'operació no sigui un empresari o professional i ho exigeixi així per a l'exercici de qualsevol dret de naturalesa tributària.

4. Quan el Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària aprecii que les pràctiques comercials o administratives del sector d'activitat de què es tracti, o bé les condicions tècniques d'expedició de les factures simplifiades, recomanin la consignació de més o menys mencions de les assenyalades en els apartats anteriors, pot:

- a) Exigir la inclusió de mencions addicionals a les assenyalades en els apartats anteriors, sense que, en cap cas, es pugui exigir més informació que aquella a la qual fa referència l'article 6.
- b) Autoritzar l'expedició de factures simplifiades que no incloguin les mencions assenyalades en els apartats 1, lletres a), c), f), g) i i), i 2 anteriors, sempre que, en els casos d'omissió de les mencions a què es refereixen les lletres f) o g) de l'apartat 1 esmentades, es faci constar la quota tributària o les dades que permetin calcular-la.

Els acords a què es refereix aquest apartat han de ser objecte de la publicitat corresponent per part de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Article 8. *Mitjans d'expedició de les factures.*

1. Les factures es poden expedir per qualsevol mitjà, en paper o en format electrònic, que permeti garantir a l'obligat a expedir-les l'autenticitat de l'origen, la integritat del contingut i la llegibilitat, des de la data d'expedició i durant tot el període de conservació.

2. L'autenticitat de l'origen de la factura, en paper o electrònica, garanteix la identitat de l'obligat a expedir-la i de l'emissor de la factura.

La integritat del contingut de la factura, en paper o electrònica, garanteix que aquest no ha estat modificat.

3. L'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut de la factura, en paper o electrònica, es poden garantir per qualsevol mitjà de prova admès en dret.

En particular, l'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut de la factura es poden garantir mitjançant els controls de gestió usuals de l'activitat empresarial o professional del subjecte passiu.

Aquests controls de gestió han de permetre crear una pista d'auditoria fiable que estableixi la connexió necessària entre la factura i el lliurament de béns o prestació de serveis que documenta.

Article 9. *Factura electrònica.*

1. S'entén per factura electrònica la factura que s'ajusta al que estableix aquest Reglament i que ha estat expedida i rebuda en format electrònic.

2. L'expedició de la factura electrònica està condicionada al fet que el destinatari hi hagi donat el consentiment.

Article 10. *Autenticitat i integritat de la factura electrònica.*

1. L'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut de la factura electrònica es poden garantir per qualsevol dels mitjans assenyalats a l'article 8.

En particular, l'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut de la factura electrònica queden garantides per alguna de les formes següents:

a) Mitjançant una signatura electrònica avançada d'acord amb el que disposa l'article 2.2 de la Directiva 1999/93/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de desembre de 1999, per la qual s'estableix un marc comunitari per a la signatura electrònica, basada o bé en un certificat reconegut i creada mitjançant un dispositiu segur de creació de signatures, d'acord amb el que disposen els apartats 6 i 10 de l'article 2 de la mateixa Directiva, o bé en un certificat reconegut, d'acord amb el que disposa l'apartat 10 de l'article 2 de la Directiva esmentada.

b) Mitjançant un intercanvi electrònic de dades (EDI), tal com es defineix a l'article 2 de l'annex I de la Recomanació 94/820/CE de la Comissió, de 19 d'octubre de 1994, relativa als aspectes jurídics de l'intercanvi electrònic de dades, quan l'acord relatiu a aquest intercanvi prevegi la utilització de procediments que garanteixin l'autenticitat de l'origen i la integritat de les dades.

c) Mitjançant altres mitjans que els interessats hagin comunicat a l'Agència Estatal d'Administració Tributària amb caràcter previ a la seva utilització i hagin estat validats per ella.

2. En el cas de lots que incloguin diverses factures electròniques remeses simultàniament al mateix destinatari, els detalls comuns a les diferents factures es poden esmentar una sola vegada, sempre que es tingui accés per a cada factura a la totalitat de la informació.

Article 11. *Termini per a l'expedició de les factures.*

1. Les factures s'han d'expedir en el moment de realitzar-se l'operació.

No obstant això, quan el destinatari de l'operació sigui un empresari o professional que actuï com a tal, les factures s'han d'expedir abans del dia 16 del mes següent a aquell en què s'hagi produït la meritació de l'impost corresponent a l'operació.

2. En els lliuraments de béns compresos a l'article 75.u.8è de la Llei de l'impost, les factures s'han d'expedir abans del dia 16 del mes següent a aquell en què s'iniciï l'expedició o el transport dels béns amb destí a l'adquirent.

Article 12. *Moneda i llengua en què es poden expressar i expedir les factures.*

1. Els imports que figuren a les factures es poden expressar en qualsevol moneda, a condició que l'import de l'impost que, si s'escau, es repercuteixi s'expressi en euros, utilitzant a aquest efecte el tipus de canvi a què es refereix l'article 79.onze de la Llei de l'impost.

2. Les factures es poden expedir en qualsevol llengua. No obstant això, l'Administració tributària, quan ho consideri necessari als efectes de qualsevol actuació adreçada a la comprovació de la situació tributària de l'empresari o professional o subjecte passiu, pot exigir una traducció al castellà, o a una altra llengua oficial a Espanya, de les factures expedides en una llengua no oficial que corresponguin a operacions efectuades en el territori d'aplicació de l'impost sobre el valor afegit, així com de les rebudes pels empresaris o professionals o subjectes passius establerts en aquest territori.

Article 13. *Factures recapitulatives.*

1. Es poden incloure en una sola factura diferents operacions realitzades en diferents dates per a un mateix destinatari, sempre que s'hagin efectuat dins d'un mateix mes natural.

2. Aquestes factures s'han d'expedir com a màxim l'últim dia del mes natural en què s'hagin efectuat les operacions que s'hi documenten. Amb tot, quan el destinatari d'aquestes sigui un empresari o professional que actuï com a tal, l'expedició s'ha de dur a terme abans del dia 16 del mes següent a aquell en el curs del qual s'hagin realitzat les operacions.

3. En els lliuraments de béns compresos a l'article 75.u.8è de la Llei de l'impost, les factures s'han d'expedir abans del dia 16 del mes següent a aquell en què s'iniciï l'expedició o el transport dels béns amb destí a l'adquirent.

Article 14. *Duplicats de les factures.*

1. Els empresaris i professionals o subjectes passius només poden expedir un original de cada factura.

2. L'expedició d'exemplars duplicats dels originals de les factures únicament és admissible en els casos següents:

a) Quan en un mateix lliurament de béns o prestació de serveis concorrin diversos destinataris. En aquest cas, s'ha de consignar a l'original i en cada un dels duplicats la porció de base imposable i de quota repercutida a cada un d'ells.

b) En els casos de pèrdua de l'original per qualsevol causa.

3. Els exemplars duplicats a què es refereix l'apartat anterior d'aquest article tenen la mateixa eficàcia que els documents originals corresponents.

4. En cada un dels exemplars duplicats s'ha de fer constar l'expressió «duplicat».

Article 15. *Factures rectificatives.*

1. S'ha d'expedir una factura rectificativa en els casos en què la factura original no compleixi algun dels requisits que estableixen els articles 6 o 7, sense perjudici del que estableix l'apartat 6 d'aquest article.

2. Igualment, és obligatori expedir una factura rectificativa en els casos en què les quotes impositives repercutides s'hagin determinat incorrectament o s'hagin produït les circumstàncies que, segons el que disposa l'article 80 de la Llei de l'impost, donen lloc a la modificació de la base imposable.

No obstant això, quan la modificació de la base imposable sigui conseqüència de la devolució de mercaderies o d'envasos i embalatges que es realitzin en ocasió d'un subministrament posterior que tingui el mateix destinatari i per l'operació en la qual es van lliurar s'hagi expedit factura, no és necessari expedir una factura rectificativa, sinó que es pot practicar la rectificació a la factura que s'expedeixi per aquest subministrament, restant l'import de les mercaderies o dels envasos i embalatges retornats de l'import de l'operació posterior. La rectificació es pot fer d'aquesta manera sempre que el tipus impositiu aplicable a totes les operacions sigui el mateix, amb independència que el resultat sigui positiu o negatiu.

3. L'expedició de la factura rectificativa s'ha de fer tan aviat com l'obligat a expedir-la tingui constància de les circumstàncies que, d'acord amb els apartats anteriors, obliguen a expedir-la, sempre que no hagin transcorregut quatre anys a partir del moment en què es va meritjar l'impost o, si s'escau, es van produir les circumstàncies a què es refereix l'article 80 de la Llei de l'impost.

4. La rectificació s'ha de fer mitjançant l'emissió d'una nova factura en què es facin constar les dades identificatives de la factura rectificada. Es pot fer la rectificació de diverses factures en un únic document de rectificació, sempre que s'identifiquin totes les factures rectificades. No obstant això, quan la modificació de la base imposable tingui l'origen en la concessió de descomptes o bonificacions per volum d'operacions, així com en els altres casos en què ho autoritzi el Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, no és necessària la identificació de les factures rectificades i n'hi ha prou amb la determinació del període al qual es refereixin.

5. La factura rectificativa ha de complir els requisits que s'estableixen en els articles 6 o 7, segons que correspongui.

Quan el que s'expedeixi sigui una factura rectificativa, les dades a què es refereix l'article 6.1.f), g) i h) han d'expressar la rectificació efectuada. En particular, les dades que es regulen en els paràgrafs f) i h) de l'article 6.1 es poden consignar, o bé indicant directament l'import de la rectificació, amb independència del seu signe, o bé tal com quedin després de la rectificació efectuada, assenyalant igualment en aquest cas l'import de la rectificació.

Quan el que s'expedeixi sigui una factura simplificada rectificativa, les dades a què es refereix l'article 7.1.f) i g) i, si s'escau, el 7.2.b), han d'expressar la rectificació efectuada, o bé indicant directament l'import de la rectificació, o bé tal com quedin després de la rectificació efectuada, assenyalant igualment en aquest cas l'import de la rectificació.

6. Únicament tenen la consideració de factures rectificatives les que s'expedeixin per alguna de les causes previstes en els apartats 1 i 2.

No obstant això, les factures que s'expedeixin en substitució o bescanvi de factures simplifiades expedides anteriorment no tenen la condició de rectificatives, sempre que les factures simplifiades expedides al seu moment compleixin els requisits que estableix l'article 7.1.

Article 16. *Particularitats de l'obligació de documentar les operacions en els règims especials de l'impost.*

1. Els empresaris o professionals que, d'acord amb el que disposa l'article 131.2n de la Llei de l'impost, hagin d'efectuar el reintegrament de les compensacions en adquirir els béns o serveis a persones acollides al règim especial de l'agricultura, la ramaderia i la

pesca, han d'expedir un rebut per aquestes operacions, en el qual han de constar les dades o requisits següents:

- a) Sèrie i número. La numeració dels rebuts dins de cada sèrie ha de ser correlativa.
- b) Nom i cognoms, raó o denominació social completa, número d'identificació fiscal i domicili de l'obligat a expedir-lo i del titular de l'explotació agrícola, ramadera, forestal o pesquera.
- c) Descripció dels béns lliurats o dels serveis prestats, així com el lloc i la data de realització material i efectiva de les operacions.
- d) Preu dels béns o serveis, determinat d'acord amb el que disposa l'article 130.cinc de la Llei de l'impost.
- e) Percentatge de compensació aplicat.
- f) Import de la compensació.
- g) La signatura del titular de l'explotació agrícola, ramadera, forestal o pesquera.

Aquests empresaris o professionals han de lliurar una còpia d'aquest rebut al proveïdor dels béns o serveis, titular de l'explotació agrícola, forestal, ramadera o pesquera.

Les altres disposicions incloses en aquest Reglament relatives a les factures són igualment aplicables, en la mesura que sigui procedent, als rebuts a què es refereix aquest apartat.

2. Sense perjudici del compliment de la resta d'obligacions que estableix aquest títol, els subjectes passius que apliquin el règim especial dels béns usats, objectes d'art, antiguitats i objectes de col·lecció han de complir, respecte de les operacions afectades per aquest règim especial, les obligacions específiques següents:

- a) Expedir un document que justifiqui cada una de les adquisicions efectuades als qui no tinguin la condició d'empresaris o professionals actuant com a tals. Aquest document de compra l'ha de signar el transmissor i ha de contenir les dades i els requisits a què es refereix l'article 6.1.
- b) En tot cas, a les factures que expedixin els subjectes passius revenedors pels lliuraments sotmesos al règim especial s'hi ha de fer constar la menció a què es refereixen els articles 6.1.o) o 7.1.i).
- c) En les factures que expedixin els subjectes passius revenedors pels lliuraments sotmesos al règim especial no poden consignar separatament la quota de l'impost sobre el valor afegit repercutida, i aquesta s'ha d'entendre compresa en el preu total de l'operació.

3. En les operacions a les quals sigui aplicable el règim especial de les agències de viatges, els subjectes passius no estan obligats a consignar per separat a la factura que expedixin la quota repercutida i, si s'escau, l'impost s'ha d'entendre inclòs en el preu de l'operació. No obstant això, quan aquestes operacions tinguin com a destinataris altres empresaris o professionals que actuïn com a tals i comprenguin exclusivament lliuraments de béns o prestacions de serveis efectuats totalment en l'àmbit especial de l'impost, es pot fer constar en factura, a sol·licitud de l'interessat i sota la denominació «quotes d'IVA incloses en el preu», la quantitat resultant de multiplicar el preu total de l'operació per 6 i dividir-ho per 100.

En tot cas, a les factures en què es documentin operacions a les quals sigui aplicable aquest règim especial s'hi ha de fer constar la menció a què es refereix l'article 6.1.n) o 7.1.i).

4. Els empresaris o professionals que efectuïn lliuraments de béns en què s'hagi de repercutir el recàrrec d'equivalència han d'expedir, en tot cas, factures separades per documentar aquests lliuraments, i hi han de consignar el tipus del recàrrec que s'hagi aplicat i l'import.

Els comerciants detallistes acollits al règim especial del recàrrec d'equivalència que realitzin simultàniament activitats empresarials o professionals en altres sectors de l'activitat empresarial o professional han de tenir documentades en factures diferents les

adquisicions de mercaderies destinades respectivament a les activitats incloses en aquest règim i a la resta d'activitats.

CAPÍTOL III

Remissió de factures

Article 17. *Obligació de remissió de les factures.*

Els originals de les factures expedides de conformitat amb el que disposen els capítols I i II del títol I els han de remetre els obligats a expedir-les o en nom seu als destinataris de les operacions que s'hi documenten.

Article 18. *Termini per a la remissió de les factures.*

L'obligació de remissió de les factures que s'estableix a l'article 17 s'ha de complir en el mateix moment de l'expedició o bé, quan el destinatari sigui un empresari o professional que actuï com a tal, en el termini d'un mes a partir de la data d'expedició.

CAPÍTOL IV

Conservació de factures i altres documents

Article 19. *Obligació de conservació de factures i altres documents.*

1. Els empresaris o professionals han de conservar, durant el termini que preveu la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, els documents següents:

- a) Les factures rebudes.
- b) Les còpies o matris de les factures expedides de conformitat amb l'article 2.1 i 2.
- c) Els justificants comptables a què es refereix el número 4t de l'apartat u de l'article 97 de la Llei de l'impost.
- d) Els rebuts a què es refereix l'article 16.1, tant l'original d'aquell, per part de l'expedidor, com la còpia, per part del titular de l'explotació.
- e) Els documents a què es refereix el número 3r de l'apartat u de l'article 97 de la Llei de l'impost, en el cas de les importacions.

Aquesta obligació incumbeix així mateix als empresaris o professionals acollits als règims especials de l'impost sobre el valor afegit, així com als qui, sense tenir la condició d'empresaris o professionals, siguin subjectes passius de l'impost, encara que en aquest cas només afecta els documents que s'especifiquen en els paràgrafs a) i c).

2. Els documents s'han de conservar amb el contingut original, ordenadament i en els terminis i amb les condicions fixats per aquest Reglament.

3. Les obligacions a les quals es refereix l'apartat anterior les pot complir materialment un tercer, que ha d'actuar en tot cas en nom i per compte de l'empresari o professional o subjecte passiu, el qual, en tot cas, és responsable del compliment de totes les obligacions que s'estableixen en aquest capítol.

4. Quan el tercer no estigui establert a la Unió Europea, llevat que estigui establert a les Canàries, Ceuta o Melilla o en un país amb el qual hi hagi un instrument jurídic relatiu a l'assistència mútua amb un àmbit d'aplicació similar al previst per la Directiva 2010/24/UE del Consell, de 16 de març de 2010, sobre l'assistència mútua en matèria de cobrament dels crèdits corresponents a determinats impostos, drets i altres mesures, i el Reglament (UE) núm. 904/2010 del Consell, de 7 d'octubre de 2010, relatiu a la cooperació administrativa i la lluita contra el frau en l'àmbit de l'impost sobre el valor afegit, únicament és possible complir aquesta obligació a través d'un tercer prèvia comunicació a l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Article 20. Formes de conservació de les factures i altres documents.

1. Els diferents documents, en paper o format electrònic, a què fa referència l'article 19, s'han de conservar per qualsevol mitjà que permeti garantir a l'obligat a conservar-los l'autenticitat de l'origen, la integritat del contingut i la llegibilitat en els termes establerts a l'article 8, així com l'accés a ells per part de l'Administració tributària sense demora, llevat que hi hagi una causa degudament justificada.

2. En particular, aquesta obligació es pot complir a través de la utilització de mitjans electrònics. A aquests efectes, s'entén per conservació per mitjans electrònics la conservació efectuada per mitjà d'equips electrònics de tractament, inclosa la compressió numèrica i emmagatzematge de dades, utilitzant mitjans òptics o altres mitjans electromagnètics.

Article 21. Conservació de les factures i altres documents per mitjans electrònics.

1. La conservació per mitjans electrònics dels documents a què fa referència l'article 20 s'ha de fer de manera que se n'asseguri la llegibilitat en el format original en què s'hagin rebut o remès, així com, si s'escau, la de les dades associades i mecanismes de verificació de signatura o altres elements autoritzats que garanteixin l'autenticitat de l'origen i la integritat del contingut.

L'Administració tributària pot exigir en qualsevol moment a l'emissor o receptor dels documents la seva transformació en llenguatge llegible.

2. Els documents conservats per mitjans electrònics han de ser gestionats i conservats per mitjans que garanteixin un accés en línia a les dades així com la seva càrrega remota i utilització per part de l'Administració tributària davant de qualsevol sol·licitud d'aquesta i sense demora injustificada.

S'entén per accés complet aquell que en permeti la visualització, la recerca selectiva, la còpia o descàrrega en línia i la impressió.

Article 22. Lloc de conservació de les factures i altres documents.

1. Als efectes del que disposa aquest capítol, l'empresari o professional o el subjecte passiu obligat a conservar les factures i altres documents pot determinar el lloc de compliment d'aquesta obligació, a condició que posi a disposició de l'òrgan de l'Administració tributària que dugui a terme una actuació adreçada a comprovar la seva situació tributària, davant de qualsevol sol·licitud d'aquest òrgan i sense demora injustificada, tota la documentació o informació conservada així.

2. Si la conservació s'efectua fora d'Espanya, aquesta obligació únicament es considera vàlidament complerta si es fa a través de l'ús de mitjans electrònics que garanteixin l'accés en línia així com la càrrega remota i la utilització per part de l'Administració tributària de la documentació o informació conservada així.

En cas que els empresaris o professionals o subjectes passius vulguin complir aquesta obligació fora del territori esmentat han de comunicar amb caràcter previ aquesta circumstància a l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Article 23. Accés de l'Administració tributària a les factures i a altres documents.

Quan l'obligació de conservació a què es refereix l'article 19 es compleixi mitjançant la utilització de mitjans electrònics s'ha de garantir a qualsevol òrgan de l'Administració tributària que porti a terme una actuació de comprovació de la situació tributària de l'empresari o professional o del subjecte passiu l'accés en línia als documents conservats, així com la seva càrrega remota i utilització. El compliment d'aquesta obligació és independent del lloc en què es conservin els documents.

CAPÍTOL V

Altres disposicions

Article 24. *Resolució de controvèrsies en matèria de facturació.*

Es consideren de naturalesa tributària, als efectes de la interposició de la corresponent reclamació economicoadministrativa, les controvèrsies que es puguin produir en relació amb l'expedició, la rectificació o la remissió de factures i altres documents a què es refereix aquest Reglament, quan estiguin motivades per fets o qüestions de dret d'aquesta naturalesa.

TÍTOL II

Obligacions de documentació als efectes d'altres tributs i en altres àmbits

Article 25. *Aplicació de les disposicions del títol I.*

Les disposicions que conté el títol I són aplicables als efectes de qualsevol altre tribut, subvenció o ajuda pública, sense perjudici del que estableixen la seva normativa pròpia i l'article 26.

Article 26. *Particularitats de l'obligació de documentar les operacions en l'impost sobre la renda de les persones físiques.*

1. Els contribuents per l'impost sobre la renda de les persones físiques que obtinguin rendiments d'activitats econòmiques estan obligats a expedir factura i còpia d'aquesta per les operacions que realitzin en el desenvolupament de la seva activitat en els termes que preveu aquest Reglament, quan determinin els rendiments pel mètode d'estimació directa, amb independència del règim a què estiguin acollits als efectes de l'impost sobre el valor afegit.

També estan obligats a expedir factura i còpia d'aquesta els contribuents acollits al mètode d'estimació objectiva en l'impost sobre la renda de les persones físiques que determinin el seu rendiment net en funció del volum d'ingressos.

2. Les obligacions establertes a l'apartat anterior s'entenen complertes mitjançant l'expedició del rebut que preveu l'article 16.1 per part del destinatari de l'operació realitzada en l'exercici de les activitats que estiguin acollides al règim especial de l'agricultura, la ramaderia i la pesca de l'impost sobre el valor afegit.

Disposició addicional primera. *Deures de facturació en altres àmbits.*

El que disposa aquest Reglament s'ha d'entendre sense perjudici de tots els altres deures que siguin a més exigits quant a l'expedició, el lliurament i la conservació de la factura o document anàleg per part dels empresaris i professionals en l'àmbit mercantil, financer i assegurador, del règim de les seves activitats professionals, en matèria de subvencions o ajudes públiques o als efectes de la defensa dels consumidors i usuaris.

Disposició addicional segona. *Impost general indirecte canari i impost sobre la producció, els serveis i la importació a les ciutats de Ceuta i Melilla.*

En relació amb les operacions subjectes a l'impost general indirecte canari, les referències fetes a l'impost sobre el valor afegit i al Departament de Gestió Tributària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària o a aquesta última s'han d'entendre fetes, si s'escau, a l'impost general indirecte canari i a l'Administració tributària canària. Així mateix, quant a les operacions subjectes a l'impost sobre la producció, els serveis i la importació, les referències s'han d'entendre fetes a aquest tribut i a les autoritats locals de les ciutats de Ceuta i Melilla. Tot això s'entén sense perjudici de la coordinació que sigui necessària entre les administracions esmentades.

Sense perjudici de les mencions contingudes en els articles 6 i 7, les normes de gestió de l'impost general indirecte canari han de determinar les mencions específiques que han de contenir les factures que documentin les operacions subjectes a l'impost, així com els requisits d'autorització per al compliment de les obligacions d'expedir i conservar factures realitzades per destinataris o tercers establerts fora de les Illes Canàries.

En el supòsit regulat a l'article 16.3, paràgraf primer, dins del règim especial de les agències de viatges de l'impost general indirecte canari, es pot fer constar en factura, a sol·licitud del destinatari i sota la denominació «quotes d'IGIC incloses en el preu», la quantitat resultant de multiplicar el preu total de l'operació per 2 i dividir-ho per 100.

Disposició addicional tercera. *Facturació de determinats lliuraments i productes sobre energia elèctrica.*

1. Els lliuraments d'energia elèctrica associats al mercat de producció d'energia elèctrica a què es refereixen els articles 32, 33 i 34 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, i l'article 2 del Reial decret 2019/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i es regula el mercat de producció d'energia elèctrica, han de ser documentats per l'operador del mercat diari de producció i per l'operador del sistema, d'acord amb les funcions que els confereix la Llei del sector elèctric, mitjançant factures expedides per aquests operadors en nom i per compte de les entitats subministradores de l'energia o per un tercer habilitat pels operadors, en què han de constar totes les dades enumerades a l'article 6.1 d'aquest Reglament, amb excepció de les relatives a la identificació del destinatari de l'operació, que s'han de substituir per les d'identificació de l'operador del mercat diari de producció o de l'operador del sistema. Els operadors han de conservar l'original de la factura expedida i remetre'n la còpia al subministrador.

2. Igualment, els resultats de la liquidació dels productes adjudicats en les subhastes CESUR a què es refereix l'Ordre ITC/1601/2010, d'11 de juny, per la qual es regulen les subhastes CESUR a què es refereix l'Ordre ITC/1659/2009, de 22 de juny, als efectes de la determinació del cost estimat dels contractes majoristes per al càlcul de la tarifa d'últim recurs, els que s'originin com a conseqüència de l'aplicació del Reial decret 302/2011, de 4 de març, pel qual es regula la venda de productes a liquidar per diferència de preus per determinades instal·lacions de règim especial i l'adquisició pels comercialitzadors de l'últim recurs del sector elèctric, així com els derivats de les subhastes de contractes financers relatius a la interconnexió entre Espanya i Portugal a què es refereix l'Ordre ITC/4112/2005, de 30 de desembre, per la qual s'estableix el règim aplicable per a la realització d'intercanvis intracomunitaris i internacionals d'energia elèctrica, han de ser documentats per l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU», mitjançant factures expedides per aquesta entitat en nom i per compte dels creditors o per un tercer habilitat per ella, en què han de constar totes les dades enumerades a l'article 6.1 d'aquest Reglament, tret de les relatives a la identificació del destinatari de l'operació, que s'han de substituir per les d'identificació d'«Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU», la qual ha de conservar l'original de la factura expedida i remetre'n la còpia a l'emissor.

3. L'operador del mercat diari de producció, l'operador del sistema i l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» han d'expedir una factura pels lliuraments o vendes efectuats a cada adquirent o deutor resultant de la liquidació a què es refereixen els apartats 1 i 2 d'aquesta disposició addicional, respectivament, en la qual han de constar totes les dades indicades a l'article 6.1 d'aquest Reglament, llevat de les relatives a la identificació de l'expedidor, que s'han de substituir per les d'identificació de l'operador del mercat diari de producció, de l'operador del sistema o de l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU», segons correspongui, els quals han de conservar còpia de les factures i remetre'n l'original al destinatari d'aquestes.

4. Els documents a què es refereixen els apartats 1 a 3 d'aquesta disposició addicional que hagin de ser conservats per l'operador del mercat diari de producció, per l'operador del sistema o per l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» tenen la consideració de factura als efectes del que disposa aquest Reglament i han de quedar a disposició de l'Administració tributària durant el termini de prescripció per a la realització

de les comprovacions que siguin necessàries en relació amb els lliuraments d'energia elèctrica o les vendes a què es refereix l'apartat 2 d'aquesta disposició addicional reflectits a les factures corresponents.

5. L'operador del mercat diari de producció, l'operador del sistema i l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» han d'especificar en la seva declaració anual d'operacions amb terceres persones, en els termes que preveu el Reial decret 1065/2007, de 27 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament general de les actuacions i procediments de gestió i inspecció tributària i de desplegament de les normes comunes dels procediments d'aplicació dels tributs, les operacions realitzades pels subministradors d'energia elèctrica i pels seus adquirents, pels participants venedors en les subhastes CESUR, pels comercialitzadors d'últim recurs, pels titulars o representants de les instal·lacions de règim especial i pels participants en les subhastes de contractes financers relatius a la interconnexió entre Espanya i Portugal, que hagin estat documentades d'acord amb el que s'ha indicat en els apartats precedents d'aquesta disposició addicional, indicant, respecte de cada subministrador, de cada adquirent i de cada participant, segons correspongui, l'import total de les operacions efectuades durant el període a què es refereixi la declaració, en la qual s'han de fer constar com a compres els lliuraments d'energia imputats a cada subministrador o els resultats de la liquidació de cada participant que hagi resultat creditor, i, com a vendes, les adquisicions d'energia imputades a cada adquirent o els resultats de la liquidació de cada participant que hagi resultat deutor.

Així mateix, els subministradors i adquirents d'energia elèctrica, els comercialitzadors d'últim recurs, els participants en les subhastes CESUR, els titulars o representants de les instal·lacions de règim especial i els participants en les subhastes de contractes financers relatius a la interconnexió entre Espanya i Portugal, han d'especificar en la seva declaració anual d'operacions amb terceres persones en els termes que preveu el Reial decret esmentat 1065/2007, de 27 de juliol, les operacions realitzades que hagin estat documentades d'acord amb el que disposen els apartats precedents d'aquesta disposició addicional, on l'operador del mercat, l'operador del sistema i l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» han d'aparèixer com l'altre participant de l'operació. S'ha de consignar l'import total de les declaracions efectuades durant el període a què es refereixi la declaració, en què s'han de fer constar com a vendes els resultats de la liquidació en els quals el participant hagi resultat creditor i com a compres, els resultats de la liquidació en els quals el participant hagi resultat deutor.

Les operacions consignades en la declaració anual d'operacions amb terceres persones s'han d'incloure de forma separada per a cada un dels àmbits d'actuació a què es refereixen els paràgrafs primer i segon d'aquest apartat.

6. En tot cas, i respecte de les operacions a què es refereix aquesta disposició addicional, l'operador del mercat diari de producció, l'operador del sistema i l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» han de prestar la col·laboració a l'Administració tributària proporcionant qualsevol dada, informe o antecedent amb transcendència tributària per al tractament correcte de les operacions esmentades.

Els drets de cobrament i les obligacions de pagament corresponents al període facturat s'han de considerar vinculats a un únic lliurament de l'energia elèctrica o venda de producte per la totalitat d'aquest període.

7. L'operador del mercat diari de producció, l'operador del sistema i l'entitat «Omel Mercados, Agencia de Valores, SAU» poden habilitar un tercer perquè s'interposi com a contrapart central entre les entitats subministradores, les adquirents o entre els participants que resultin creditors i deutors, segons correspongui, de manera que s'ha d'entendre, a tots els efectes, que els lliuraments d'energia elèctrica són efectuats per les entitats subministradores i que les vendes corresponents a la liquidació dels productes a què es refereix l'apartat 2 d'aquesta disposició addicional són realitzades pels participants creditors a aquest tercer, i que són adquirides a aquest per les entitats adquirents o pels participants deutors. En aquest cas, s'han de substituir les dades relatives a la identificació del destinatari de l'operació i de l'expedidor per les del tercer habilitat com a contrapart

central, el qual assumeix les obligacions relatives a la facturació que aquesta disposició addicional assigna a l'operador o a l'entitat que l'hagi habilitat per actuar com a contrapart central.

Disposició addicional quarta. *Facturació de determinades prestacions de serveis en la realització dels quals intervenen agències de viatges que actuen com a mediadores en nom i per compte d'altri.*

1. S'han d'expedir d'acord amb el que estableix aquesta disposició les factures que documentin les prestacions de serveis en les quals concorrin els requisits següents:

a) Que consisteixin en prestacions de serveis en la contractació dels quals intervinguin com a mediadors en nom i per compte d'altri empresaris o professionals que tinguin la condició d'agències de viatges d'acord amb la normativa pròpia del sector.

b) Que el destinatari dels serveis sigui un empresari o professional, o una persona jurídica que no tingui aquesta condició, i sol·liciti a l'agència de viatges l'expedició de la factura corresponent als serveis.

c) Que es tracti de serveis de transport de viatgers i dels seus equipatges per via aèria, respecte dels quals la intervenció de l'agència de viatges es realitzi a través del sistema electrònic de reserves i liquidació gestionat per la «International Air Transport Association» (sistema «Billing and Settlement Plan», BSP-IATA).

2. Aquestes factures han de contenir les dades o requisits que s'indiquen a continuació, sense perjudici de la possibilitat d'incloure qualssevol altres mencions:

a) La indicació expressa que es tracta d'una factura expedida per l'agència de viatges a l'empara del que preveu aquesta disposició addicional.

b) Les dades i requisits a què es refereix l'article 6. No obstant això, com a dades relatives a l'obligat a expedir la factura a què es refereix l'apartat 1.c), d) i e) del dit article, s'han de fer constar les relatives a l'agència de viatges, i no les corresponents a l'empresari o professional que presta el servei a què es refereix la mediació.

c) Addicionalment, les factures expedides han de contenir una referència inequívoca que identifiqui tots i cada un dels bitllets que corresponguin als serveis de transport que hi estan documentats. Així mateix, aquestes factures s'han d'expedir en sèrie separada de la resta.

3. Els serveis de mediació en nom i per compte d'altri relatius als serveis de transport de viatgers i dels seus equipatges, que l'agència de viatges presti al destinatari d'aquests serveis de transport, també poden ser documentats per l'agència mitjançant les factures a què es refereix aquesta disposició addicional. En aquest cas, a la factura corresponent hi han de figurar per separat les dades relatives al servei de mediació que hagin de constar en factura segons el que preveu aquest Reglament.

4. L'agència de viatges pot documentar en una mateixa factura expedida per ella serveis prestats per diferents empresaris o professionals a un mateix destinatari en el termini màxim d'un mes.

5. Sense perjudici del que estableixen els apartats anteriors, són aplicables a les factures expedides per les agències de viatges a l'empara d'aquesta disposició addicional les previsions que conté aquest Reglament.

6. Les agències de viatges que expedeixin aquestes factures les han d'anotar en el llibre registre de factures expedides, previst a l'article 63 del Reglament de l'impost sobre el valor afegit. Aquestes anotacions s'han de fer de manera que els imports corresponents a les operacions a què es refereix l'apartat 1 d'aquesta disposició puguin ser diferenciats dels imports corresponents als imports dels serveis a què es refereix l'apartat 3 i dels imports corresponents a operacions recollides en altres documents o factures diferents.

7. Les agències de viatges que expedeixin aquestes factures han de consignar la informació següent a la declaració anual d'operacions amb terceres persones:

a) En concepte de vendes, la informació relativa als serveis documentats mitjançant les dites factures, degudament diferenciada.

b) En concepte de compres, la informació relativa a les prestacions de serveis de transport de viatgers i dels seus equipatges per via aèria a què es refereix aquesta disposició, degudament diferenciada.

8. Les agències de viatges que expedixin les factures a què es refereix aquesta disposició addicional han de prestar la seva col·laboració a l'Administració tributària proporcionant qualsevol dada o antecedent de transcendència tributària respecte de les prestacions de serveis documentades en aquelles.

Disposició addicional cinquena. *Referències al Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre.*

Les referències fetes al Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, s'han d'entendre fetes a aquest Reglament.

Disposició addicional sisena. *Expedició de factura per la Comissió Nacional d'Energia en nom i per compte dels distribuïdors i dels productors d'energia elèctrica en règim especial o dels seus representants.*

1. La funció de liquidació i pagament que l'article 30 del Reial decret 661/2007, de 25 de maig, pel qual es regula l'activitat de producció d'energia elèctrica en règim especial, atribueix a la Comissió Nacional d'Energia respecte de les primes equivalents, les primes, els incentius i els complementos que corresponguin als productors d'electricitat en règim especial, s'ha de documentar mitjançant factures expedides per la Comissió en nom i per compte de les entitats productores, o en nom i per compte dels seus representants.

Així mateix, la Comissió Nacional d'Energia ha d'expedir factures en nom i per compte dels distribuïdors d'energia elèctrica que es corresponguin amb els requeriments d'ingrés que efectuï la Comissió per les primes equivalents, les primes, els incentius i els complementos a què es refereixen l'article 30 del Reial decret 661/2007, de 25 de maig, i la disposició addicional setena del Reial decret 485/2009, de 3 d'abril, pel qual es regula la posada en marxa del subministrament d'últim recurs en el sector de l'energia elèctrica, que hagin estat cobrats per aquells als consumidors de l'esmentat bé.

2. En les factures a què es refereix l'apartat anterior s'han de fer constar totes les dades enumerades a l'article 6.1 d'aquest Reglament, amb l'excepció de les dades relatives a la identificació del destinatari en les factures expedides per compte dels productors o els seus representants, i les dades relatives a la identificació de l'expedidor en les factures expedides per compte dels distribuïdors. En ambdós casos, aquestes dades s'han de substituir per les d'identificació de la Comissió Nacional d'Energia.

La Comissió Nacional d'Energia ha de conservar l'original de les factures expedides i remetre'n còpia al distribuïdor i al productor o, si s'escau, al seu representant.

Les factures expedides així que hagin de ser conservades per la Comissió Nacional d'Energia han de quedar a disposició de l'Administració tributària durant el termini de prescripció per a la realització de les comprovacions que siguin necessàries en relació amb els subministraments que s'hi reflecteixen.

3. La Comissió Nacional d'Energia ha d'especificar en la seva declaració anual d'operacions amb tercers persones les operacions realitzades pels productors d'energia elèctrica, pels seus representants i pels distribuïdors que hagin estat documentades d'acord amb el que estableix aquesta disposició addicional, indicant, respecte de cada productor o representant i de cada distribuïdor, l'import total de les operacions efectuades durant el període a què es refereixi la declaració, fent constar com a compres els lliuraments d'energia elèctrica en règim especial imputats a cada productor o representant i com a vendes, els requeriments d'ingrés notificats a cada distribuïdor en relació amb les

primes equivalents, primes, incentius i complements a què es refereix aquesta disposició addicional.

4. El que preceptua aquesta disposició addicional s'ha d'entendre sense perjudici de la documentació que, si s'escau, expedeix i remeti la Comissió Nacional d'Energia als distribuïdors pels requeriments d'ingrés que efectuï amb inclusió de l'impost sobre el valor afegit o impost equivalent, en relació amb les primes equivalents, les primes, els incentius i els complements a què es refereixen l'article 30 del Reial decret 661/2007, de 25 de maig, i la disposició addicional setena del Reial decret 485/2009, de 3 d'abril.

5. Els drets de cobrament i les obligacions de pagament corresponents al període facturat s'han de considerar vinculats a un únic lliurament d'energia elèctrica per la totalitat del període.

6. En tot cas, i respecte de les operacions a què es refereix aquesta disposició addicional, la Comissió Nacional d'Energia ha de prestar la seva col·laboració a l'Administració tributària proporcionant qualsevol dada, informe o antecedent amb transcendència tributària per al tractament correcte de les operacions esmentades.

Disposició transitòria primera. Comunicació de l'expedició o conservació de factures per un tercer.

En relació amb el que preveuen l'article 5, apartat 4, i l'article 19, apartat 4, d'aquest Reglament, no és necessària una nova comunicació expressa per part de l'obligat tributari quan l'expedició o conservació de les factures per un tercer hagi estat prèviament autoritzada per l'Agència Estatal d'Administració Tributària o s'hagi iniciat el procediment de sol·licitud d'autorització, de conformitat amb el que estableix el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre.

Les sol·licituds d'autorització a què es refereix el paràgraf anterior, que estiguin en curs a l'entrada en vigor d'aquest Reglament, s'han d'entendre que són comunicacions, entenent-se efectuades en el moment esmentat, llevat que es notifiqui al comunicant que la documentació aportada no és suficient, cas en què la comunicació s'ha d'entendre produïda quan es completi la documentació. El requeriment de sol·licitud de documentació addicional s'ha de dur a terme en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquest Reglament.

Disposició transitòria segona. Substitució o bescanvi de documents substitutius per factures.

1. A partir de l'entrada en vigor d'aquest Reglament, els documents substitutius que hagin estat expedits de conformitat amb el que estableix el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació aprovat pel Reial decret 1496/2003, de 28 de novembre, poden ser objecte de substitució o bescanvi per factures en els supòsits que preveu la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 2.

2. La substitució o el bescanvi d'aquests documents es pot fer dins el termini dels quatre anys següents a la data de meritació de les operacions documentades en els mateixos documents.

3. La factura que s'expedeixi en aquests supòsits no té la consideració de factura rectificativa.